

EVROPSKÁ
KOMISE

V Bruselu dne 18.5.2016
COM(2016) 334 final

Doporučení pro

DOPORUČENÍ RADY

k národnímu programu reforem Lotyšska na rok 2016

a stanovisko Rady k programu stability Lotyšska z roku 2016

Doporučení pro

DOPORUČENÍ RADY

k národnímu programu reforem Lotyšska na rok 2016

a stanovisko Rady k programu stability Lotyšska z roku 2016

RADA EVROPSKÉ UNIE,

s ohledem na Smlouvu o fungování Evropské unie, a zejména na čl. 121 odst. 2 a čl. 148 odst. 4 této smlouvy,

s ohledem na nařízení Rady (ES) č. 1466/97 ze dne 7. července 1997 o posílení dohledu nad stavy rozpočtů a nad hospodářskými politikami a o posílení koordinace hospodářských politik¹, a zejména na čl. 5 odst. 2 uvedeného nařízení,

s ohledem na doporučení Evropské komise²,

s ohledem na usnesení Evropského parlamentu³,

s ohledem na závěry Evropské rady,

s ohledem na stanovisko Výboru pro zaměstnanost,

s ohledem na stanovisko Hospodářského a finančního výboru,

s ohledem na stanovisko Výboru pro sociální ochranu,

s ohledem na stanovisko Výboru pro hospodářskou politiku,

vzhledem k těmto důvodům:

- (1) Dne 26. listopadu 2015 přijala Komise roční analýzu růstu⁴, jež zahájila evropský semestr koordinace hospodářských politik pro rok 2016. Priority této roční analýzy potvrdila Evropská rada ve dnech 17.–18. března 2016. Dne 26. listopadu 2015 přijala Komise na základě nařízení (EU) č. 1176/2011 zprávu mechanismu varování⁵, ve které Lotyšsko neuvedla mezi členskými státy, u nichž bude proveden hloubkový přezkum. Téhož dne Komise rovněž přijala doporučení pro doporučení Rady týkající se hospodářské politiky eurozóny⁶. Toto doporučení potvrdila Evropská rada ve dnech 18.–19. února 2016 a Rada jej přijala dne 8. března 2016. Lotyšsko by jakožto země, jejíž měnou je euro, mělo vzhledem k úzkému propojení ekonomik v hospodářské a měnové unii zajistit, aby bylo uvedené doporučení splněno v plném rozsahu a včas.

¹ Úř. věst. L 209, 2.8.1997, s. 1.

² COM(2016) 334 final.

³ P8_TA(2016)0058, P8_TA(2016)0059 a P8_TA(2016)0060.

⁴ COM(2015) 690 final.

⁵ COM(2015) 691 final.

⁶ COM(2015) 692 final.

- (2) Dne 26. února 2016 byla zveřejněna zpráva o Lotyšsku za rok 2016⁷. V této zprávě byl posouzen pokrok, jež Lotyšsko učinilo v plnění jemu určených doporučení přijatých Radou dne 14. července 2015 i národních cílů v rámci strategie Evropa 2020.
- (3) Dne 14. dubna 2016 předložilo Lotyšsko svůj národní program reforem na rok 2016 a svůj program stability z roku 2016. Vzhledem k provázanosti obou programů probíhalo jejich posuzování současně.
- (4) Relevantní doporučení pro jednotlivé země byla zohledněna při programování evropských strukturálních a investičních fondů na období 2014–2020. V souladu s článkem 23 nařízení (EU) č. 1303/2013 může Komise členský stát požádat, aby svou dohodu o partnerství a příslušné programy přezkoumal a navrhl změny, je-li to nezbytné, aby se podpořilo provádění příslušných doporučení Rady. Podrobnosti o tom, jak bude Komise uvedené ustanovení používat, byly uvedeny v pokynech k uplatňování opatření propojujících účinnost evropských strukturálních a investičních fondů s řádnou správou ekonomických záležitostí⁸.
- (5) Lotyšsko si ve svém programu stability z roku 2016 vyžádalo dočasnou odchylku ve výši 0,5 % HDP od postupu korekce požadovaného ke splnění střednědobého rozpočtového cíle v roce 2017, aby byly zohledněny zásadní strukturální reformy s pozitivním dopadem na dlouhodobou udržitelnost veřejných financí, a zejména pak probíhající reforma zdravotnictví, jež vychází ze strategie pro zdravotnictví na období 2014–2020. Podrobnosti o této reformě jsou shrnuty v programu stability. Cílem je navýšit veřejné financování zdravotnictví ze 3 % HDP v roce 2015 na 4 % HDP do roku 2020. Odhaduje se, že úplné provedení reformy zvýší do roku 2023 zaměstnanost o 0,6 % a úroveň HDP o 2,2 %, což bude mít pozitivní dopad na stav veřejných financí v dlouhodobém horizontu. Pozitivní dopad na růst a dlouhodobou udržitelnost veřejných financí je považován za realistický. Lotyšsko lze v současnosti považovat za způsobilé pro udělení vyžádané dočasné odchylky v roce 2017, pokud přiměřeným způsobem provede schválené reformy, jejichž provádění bude předmětem sledování v rámci evropského semestru. Výše povolené dočasné odchylky však závisí na dodržení minimální orientační hodnoty (tj. strukturálního schodku ve výši 1,7 % HDP). V důsledku toho je v prognóze Komise z jara 2016 uvedeno rozpětí pro dodatečnou dočasnou odchylku ve výši 0,1 % HDP v roce 2017.
- (6) Na Lotyšsko se v současnosti vztahuje preventivní složka Paktu o stabilitě a růstu. Ve svém programu stability z roku 2016 vláda plánuje postupné zlepšování celkového salda až na 0,5 % HDP v roce 2019. V plánovaném postupu korekce vedoucím ke splnění střednědobého rozpočtového cíle – schodku ve výši 1 % HDP ve strukturálním vyjádření – jsou zohledněny vyžádané odchylky spojené se systémovou důchodovou reformou v letech 2017 a 2018 a zásadní strukturální reformou zdravotnictví v období 2017–2019. Podle programu stability se předpokládá, že poměr veřejného dluhu k HDP vzroste na 40 % v roce 2016 a poté klesne na 38 % v roce 2018. Makroekonomický scénář, z něhož tyto rozpočtové projekce vycházejí, je realistický. Nebyla však dostatečně specifikována opatření na podporu plánovaných cílových schodků od roku 2017. Celkové posouzení v prognóze Komise z jara 2016 ukazuje na nebezpečí určitého odchýlení v roce 2016, a nedojde-li ke změně politiky, rovněž v období 2016–2017. Na základě posouzení

⁷

SWD(2016) 82 final.

⁸

COM(2014) 494 final.

programu stability a s ohledem na prognózu Komise z jara 2016 se Rada domnívá, že Lotyšsko by mělo ustanovení Paktu o stabilitě a růstu víceméně dodržet. Nicméně pro zajištění souladu v roce 2016 budou zapotřebí další opatření.

- (7) Nabídku pracovních sil omezuje klesající počet obyvatel v produktivním věku a růst mezd je vyšší než produktivita, což ohrožuje nákladovou konkurenceschopnost. Na podporu konkurenceschopnosti jsou tudíž nezbytná opatření ke zvýšení zaměstnatelnosti a lidského kapitálu.
- (8) Míra ohrožení chudobou a sociálního vyloučení je v Lotyšsku jedna z nejvyšších v EU. Pokračují přípravné práce na zavedení minimální výše příjmu, ale provedení tohoto opatření je nejisté a šance na jeho univerzální uplatnění v důsledku fiskálních nákladů slábne. Kromě toho se od roku 2009 nezlepšila přiměřenost dávek sociální pomoci, což brání efektivnímu snižování chudoby. Předpokládá se, že reforma minimální výše příjmu stávající roztržičnost systému sociální pomoci zmírní a bude pobídkou ke zvýšení zaměstnanosti.
- (9) Rozsah aktivačních opatření je nadále nízký, zejména u dlouhodobě nezaměstnaných. To v kombinaci se špatnými zdravotnickými a nedostatečnými sociálními službami brání účinnému znovuzacelení na trhu práce. Intenzivnější přijímání aktivačních opatření by zvýšilo zaměstnanost.
- (10) Nízká míra veřejného financování zdravotní péče, vnitřní strukturální nedostatky, vysoká finanční spoluúčast a neoptimální nákladová efektivnost způsobují, že se velké části obyvatelstva nedostává potřebné zdravotní péče. Dává se přednost přístupu ke zdravotní péči v kritických případech, ale obecnou nabídku služeb snižují finanční omezení.
- (11) Ačkoli Lotyšsko dosáhlo pokroku v reformě systému vysokoškolského vzdělávání, konkrétně poskytováním pobídek, které odměňují kvalitu, a vytvořením nezávislého akreditačního systému, je třeba zlepšit odborné vzdělávání a přípravu, zejména pokud jde o reformu vzdělávacích programů a vytvoření právního rámce pro programy učňovského typu, aby se zlepšila jejich kvalita a dostupnost. Při vytváření programů učňovského typu mohou sehrát roli sociální partneři, jak je naznačeno v zákoně o odborném vzdělávání.
- (12) Problémy v oblasti inovací, nedostatky v podnikatelském prostředí a zmenšující se objem pracovních sil brzdí investice. Nedostatečná motivace k inovacím a roztržičná výzkumná základna Lotyšsku brání v rychlém a efektivním přechodu k činnostem, jež mají vyšší přidanou hodnotu a jsou více založeny na znalostech. Investicím dále brání i nízká ochrana investorů při uplatňování insolvenčního systému spolu s neefektivností veřejné správy.
- (13) Vláda podnikla kroky k omezení současné roztržičnosti základny veřejného výzkumu, zlepšení jeho kvality a posílení inovační schopnosti podnikatelského sektoru. I navzdory dosaženému pokroku se však veřejné investice i investice podniků do výzkumu a inovací stále pohybují na velmi nízké úrovni ve srovnání s průměrem EU. V konsolidaci výzkumné základny je třeba pokračovat spolu se zvyšováním počtu výzkumných pracovníků a kvality výzkumu. Soukromé investice do inovací by podnítilo úplné provedení reforem založených na strategii pro inteligentní specializaci a plné využívání všech stávajících nástrojů politiky.
- (14) Insolvenční řízení podniky vnímají jako překážku bránící investicím, jelikož míra návratnosti aktiv je nízká a insolvenční správci podléhají jen omezenému dohledu.

- (15) Lotyšsko zavedlo několik úspěšných iniciativ na zlepšení efektivnosti a kvality systému soudnictví. Nicméně, ačkoliv je systém předcházení střetu zájmů v případě úředníků veřejné správy komplexní, je zároveň složitý a nepružný, neboť upřednostňuje soulad s formálními požadavky před podstatou jednotlivých případů. Protikorupční úřad byl navíc oslaben v důsledku vnitřních neshod, které vedly k jeho nestabilitě a snížily důvěru občanů v jeho činnost i vůli dávat prioritu vysoce sledovaným případům.
- (16) K nastolení příznivého investičního prostředí nevede ani obecná neefektivnost veřejné správy, působená především vysokou fluktuací zaměstnanců, zpožděním v provádění reformy veřejné správy a slabým projektovým řízením. Odměňování ve veřejném sektoru neodpovídá svěřeným povinnostem.
- (17) V kontextu evropského semestru provedla Komise komplexní analýzu hospodářské politiky Lotyšska, kterou zveřejnila ve své zprávě o Lotyšsku za rok 2016. Posoudila také program stability a národní program reforem, jakož i opatření přijatá v návaznosti na doporučení, která byla Lotyšsku adresována v předchozích letech. Vzala v úvahu nejen jejich význam pro udržitelnou fiskální a sociálně-ekonomickou politiku v Lotyšsku, ale také jejich soulad s pravidly a pokyny EU, neboť celkovou správu ekonomických záležitostí v EU je třeba posílit tím, že do rozhodování členských států v budoucnu budou zahrnuty vstupy na úrovni EU. Doporučení v rámci evropského semestru jsou promítnuta do níže uvedených doporučení č. 1 až 3.
- (18) Na základě tohoto posouzení projednala Rada program stability, přičemž její stanovisko⁹ je promítnuto zejména do níže uvedeného doporučení č. 1,

DOPORUČUJE Lotyšsku v období 2016–2017:

1. Zajistit, aby se odchylka od postupu korekce vedoucího ke splnění střednědobého rozpočtového cíle v letech 2016 a 2017 omezovala na příspěvek spojený se systémovou důchodovou reformou a zásadní strukturální reformou ve zdravotnictví. Snížit daňové zatížení osob s nízkými příjmy využitím prorůstového přesunu k environmentálním daním a daním z nemovitosti a zlepšením dodržování daňových předpisů.
2. Zlepšit přiměřenost dávek sociální pomoci a posílit opatření, jež příjemcům pomohou najít si a udržet zaměstnání, mimo jiné zajištěním většího rozsahu aktivačních opatření. Urychlit reformu vzdělávacích programů v oblasti odborného vzdělávání, se zapojením sociálních partnerů vytvořit právní rámec pro programy učňovského typu a zvýšit jejich nabídku. Zlepšit dostupnost, kvalitu a nákladovou efektivnost systému zdravotnictví.
3. Pokračovat v konsolidaci výzkumných institucí a poskytnout pobídky pro soukromé investice do inovací. Posílit systém předcházení střetu zájmů a vytvořit společný právní rámec pro všechny zaměstnance veřejné správy. Zvýšit odpovědnost insolvenčních správců a veřejný dohled nad nimi.

⁹ Podle čl. 5 odst. 2 nařízení Rady (ES) č. 1466/97.

V Bruselu dne

*Za Radu
předseda/předsedkyně*